

ORADEA-MARE (NAGYVÁRAD)
2 septembrie st. v.
14 septembrie st. n.

Ese în fiecare duminică.
Redacțiunea :
Strada principală 375 a.

Nr. 35

ANUL XXVI.
1890.

Prețul pe un an 10 fl.
Pe $\frac{1}{2}$ de an 5 fl.; pe $\frac{1}{4}$
de an 2 fl. 70 cr.
Pentru România pe an 25 lei

Alecsandri.

*M*oșia vechiă fu călcată
Și limba ei ingenunchiată
De-un nēm viclén de prin Fanar;
Atunci Alecsandri de-odată
Treznește 'n nópcea 'ntunecată
Și rupe giulgiul mortuar.

Ca ângerul de resbunare,
Dêrimă fără de cruțare
Tot ce-i străin și tot ce-i prost;
Și 'naltă éráș din ruine
Altarul Thaliei române
Și limbei sale adăpost.

Și 'Iorgu dela Sadagură.
Ațită 'n inimă căldură
Cu vraja graiului bêtrân;
Învinge limba armoniei
Și la 'Fântâna Blandusiei.
Horăț invie ca Român.

El urcă munți și 'n văi coborâ
Ș-aduce vesel o comoră
Ce-acolo din popor a scos;
O lume vechiă ne revie,
Gândești că veți o feerie
Cu farmec vecinic scilipicios.

Bălauri, Feti-frumoși și Dine,
Voinici și Iele ies de sine
Din negurile de povești;
Umită lumea stă ș-ascultă
Bălada, doina, hora multă
Și cântecile haiducești.

Dar cântul incetéză odată,
Resboiul vêrsă foc și iată
Curcanul sus învingător!

Și tot poetul vechiu îl cântă,
El strigă lumei și-i împlântă
Cea vorbă: »Loc unui popor!»

Surcel de vecinică trupină,
Urmaș din viața cea latină,
Românul e din nēm măreț;
Nu pôte dar să mai suspine,
Purtând sclăvia cu rușine.
Ci 'nalte-și fruntea tot sumeț!

Când ne-a adus Trăian aice,
Prin multe nēmuri inimice,
Plântându-ne în resărit,
Ne-a dat menire sfântă, mare:
Să fim noi sentinela care
Păzește locul ce-a sădit!

Loc! Are loc înalt în lume
Poporul care-și face nume
Cu bratul și cu duhul seu...
Chiar bardul intră 'n lupta mare
Și la Montpellier apare
Cu lira ca ș-un semideu.

Poet măestru 'n tótă firea,
Pe lira-i dorul, fericirea
Au farmeci proprie nurlii;
Ér limba-i e ca riu-'n care
Vedem lucind mărețul sóre
Și 'n fund mărgelile mii și mii.

Feciórele din șețetóre,
Flăcării 'n lucru 'n câmp la sóre,
Curcanii 'n drum d'a resboi:
Tot ce-i popor legat de glie,
În jalea sa și 'n veselie,
Cântă-va 'n veci pe-Alecsandri!

Iosif Vulcan.

Pohod na Sibyr.

Sub cer de plumb intunecos,
Pe câmp plin de zăpadă,
Se trăgăneză 'ncet pe jos
O jalnică grămadă
De oameni triști și inghețați,
Cu lanțuri ferecați.

Sărmani! de șase luni acum
Ei merg fără 'ncetare
Pe-un lung pustiú ce n'are drum
Și nici capăt nu are.
Din când in când un ostenit
Mort cade, părăsit.

E lung cel șir de osândiți!
Pe vêneta lor față
Necentenit sânt palmuiți
De-un crivăț plin de ghiață,
Și pe-al lor trup de sânge ud
Des cade biciul crud.

In urma lor și pe 'mpregiur
Cazaci, Baskiri sêlbatici,
Cu sulii lungi, cu ochi de ciur,
Alerg pe cai sburdatici,
Și 'n zarea nêgră stă urlând,
Urlând lupul flămând.

Dar unde merge-acel popor
Ce nu mai are 'n lume
Nici o sperare 'n viitor,
Nici patrie, nici nume?
Se duce, șters dintre cei vii,
Să móră prin pustii.

Palid convoi, perdut, uitat,
Colonă funerară,
Ea pórta 'n frunte un stigmat:
Amorul sfânt de țeră.
O sfânt, sublim, ceresc amor,
Câți pentru tine mor!

Ah! câți martiri pentr'un cuvânt
Ș-un dor de libertate,
Cu țile mers-au la mormânt
Prin rêsibunări turbate!
Câți au format grozavul șir,
Pohodul la Sibyr!

Acum colóna s'a oprit.
Sub crivățul de nôpte,
Din sinu-i rece, amorțit,
Es dureróse șópte.
Ea se inșir' acum in rënd,
Gemënd și tremurând.

Un comandant, aprig călêu,
I-adună ca pe-o turmă,
Și 'nsemnă chiar pe biciul seu
Câți au căcut in urmă,
Apoi in vânt c'un aspru glas
Dă ordin de popas.

Convoiu 'ntreg nedespărțit,
Ingenunchind se lasă
Pe câmpul alb și troenit
In nôptea mult geróșă,
Și stă grămadă la un loc
Făr adăpost, nici foc.

Cu peptul de omët lipiți,
Sărmani! adorm indată
Visând de câmpii infforiți
Din țera depártată,
Și peptul lor plin de amar
Se bate tot mai rar.

Unul prin vis vede plângënd
O mamă 'mbêtrânită;
Altul se 'ngână desmerdând
Soția lui iubită,
Și toți pe sub genele lor
Au lacrăme de dor.

Ei dorm adânc! ș-al nopții vânt
Cu șuer viscoleşce;
Ei dorm adânc și pe pãmânt
Mereu troeanul creșce,
Și stelele, privind la ei,
Din ochi arunc schintei.

Treptat omëtul spulberat
Se intinde ca o mare,
Se 'ntinde, și sub el treptat
Convoiu 'ntreg dispare,
Și 'n țori tot câmpu-i invêlit
C'un giulgiu nemărginit...

Au fost!.. Acum ei unde sânt!
Un cârd de vulturi sbóră
Pe sus c'un repede avânt,
Și 'n câmp ei se cobóră;
Er dintre brați vine urlând,
Urlând lupul flămând.

Vasile Alecsandri.

Sóre de érnă.

— Novelă. —

(Urmare.)

II.

În ziua de 25 ianuarie, prin cășlegi, cam pe la
ociasurile trei după amieză, Casandra după ce-și
sfârși treba prin cămară cu regulatul mesei de
séră, — intră la boerul.

Se opri inse la ușă mirată.

Cuconul Frumuzachiș se plimbă prin odaie
gróznic de mânios, de ațîțat.

Buzele-i tremurau, nările i se umflau ca o pă-
reche de fóle, din ochi par că-i țîșniau schintei, mâ-
nile i se scuturau din umeri și puiniă pe nări și mormo-
ia ca un urs prins in capênă.

— Dar asta-i!.. grăi Casandra in mirarea ei...

— Auđi tu, cucónă Casandră, decă s'o mai vê-
dut asă poznă!.. Șcii ce-mi scrie salba dracului,
scula de nepot, pricopsitul de nepot din care soco-
tiam că am făcut un om?..

— Ei, ce-ți scrie, me rog, de te-o scos asă din
țîțini?..

— Că nu mai ia pe fata Băleascăi...

— Ia taci!

— Uite-asă! Ptui! rușinea dracului! Și când
imi scrie asta, după ce m'o făcut de-am cerut pe
fată!.. Acuma poțtim, să me sfădesc cu ómenii,
să... Da cu ce óbraz o să me duc eu să le spun:

Măre, ține-ți-ve fata, că n'o mai ia Iorgu! . . . par c'ar fi vorbă de-un tîerg, de-o invoelă pe care-o strici și prăpădești arvuna . . . Și care-i pricina, aș vré să știu? . . . Auđi dumneata, ci-că socotia că-i eră dragă, dar acuma o vëdută că nu-i este și că nu ia el nevastă fără s'o iubescă . . . Flécuri, dobitoćii, fa cucónă Casandro! — A! da o să-l ție mult reughiu care mi-l jócă dumnealui acuma . . . Auđi, să me răcesc eu de Bălești, tocmai după treideci de ani de prietenie . . . și din pricina cui? A ticălosului pe care l'am crescut și căruia eră să-i las sute de mii de lei, agonisela mea totală! . . . D'apoi că să-și mute gândul, tâlharul! că nu-i pupă, Dómne fereșce! O să fac testamentul de mâne chiar, ca să nu me apuce mórtea făr de veste și o să las tot, tot, tot, da șcii, tot, la spitaluri și la școli! . . . Măgar cu urechi lungi! . . . De-aceea o purces el la Ieși . . . Ci-că să ia giuvaieruri de logodnă! . . . Mișelul! o vrut să me inșele, o vrut să scape de mânia mea . . . Dómne, nu l'oi apucă eu vr'odată să-i succesc urechile, să-i rup gâtul! . . . Ce-or să ăică Băleștii! . . . Uite, Casandro, imi vine să pic din picioré . . . Mai creșce nepoți, creșce-ar mama pădurii! . . .

Și bētrānul căđu sleit de puteri in jilțul lui cel mare . . . cu capul in mână și suflānd greu de par că sta să-și dea duhul.

Casandra îi dădu pace atunci, ér când se potoli o lécă, séu mai bine când socoti ea că s'a mai potolit mânia boerului, s'apropiā incetișor ca o măță rēsfățată și-i grāi cu glas desmierdător :

— Dómne cucóne Frumuzache dragă, de ce adecă ți-i făcēnd atāta sānge reu pentru niște nebunii de om tinēr, de copil āncă . . .

— Nebunii! strigā el ridicānd capul cu vioiciune, nebunii! . . . adecă ce-i drept, că nebun trebuie să fie un om ca s'ajungā să facā ce-o făcut salba dracului! — Ce-or să ăică Băleștii! . . . Cum o să le spun eu! . . .

— Șcii ce una, cucóne, decă-ți vine āșā de greu ca să te duci să le spui, scrie lui Iorgu să le scrie lor cā . . .

— Eu să scriu lui Iorgu? De-oi trăi cāt Matusalem și tot n'o să pótā Iorgu să mai vēđā slova mea. S'o sfērșit, cucónā Casandro fa, s'o sfērșit intre noi el și mine . . . Las . . . oi drege-o, oi stricā-o cu Băleștii, oi face ce-oi puté, cum m'o duce capul, da nici pe Iorgu, pe ticālosul, pe nemernicul, pe lifta dracului, nu l'oi mai cunóșce de nēm . . . S'o sfērșit, cucónā Casandro, fa, s'o sfērșit de tot . . . dar m'am sfērșit și eu! . . .

O tusā nāprasnicā il apucā āșā, cā lipsit de suflet, picā jos, spre mai mare spaima cucónei Casandra care prinse-a țipā după ajutor ca o nebunā.

Slugile dădurā nāvalā in casā, ridicārā pe boer, vāetāndu-se c'a murit și dānd larma 'n ograda liniștitā.

Vestea ajunse la Bălești și bētrānul Bălescu, alergā intr'un suflet.

Cuconu Frumuzache își venise in fire . . .

— Da ce-ai pāțit, brē omule? il intrebā Bălescu . . .

— Ce să pāțesc, rēspunse Teodoriu cu glasul stîns . . . Uite, citeșce . . . ce mi-o scris salba dracului . . . Asta m'o prăpădit . . .

— Ce, nu cumva o murit, Dómne fereșce! strigā Bălescu ridicānd fuga scrisórea.

— Decā mai bine l'ar fi luat bengā, decāt să facā ce-o făcut . . .

Cum ceti, Bălescu se făcu galbēn ca cēra și pe urmā roș ca para focului . . . Vēđi cā el cetise scrisórea pānā la sfērșit, și étā cum sunā sfērșitul :

. . . »Astfel, vei șci dragā moșule, cā nu mai pot uitā de-acuma pe Netty și nu șciu cine ar puté-o uitā după ce-a vēđut-o.

»Am și cerut deja mână ei dlui Franz Greuer, »tatāl Netty, care mi-a acordat-o cu bucurie și poi- »māne e logodna. A! dec'ai vedé-o pe Netty, moșule, »dragā moșule, naltā și subțiricea cum e, bālae și ru- »menā la față, c'un pēr lung castaniu-deschis ce-atēr- »nā la glesne, c'o guriță numai cāt o jumătate de ci- »résā și cu ochii mari verđi cu gene lungi negre, — »ai luā-o pe genuchi și i-ai desmierdā obrājiorii cu »dragoste. D'apoi cānd ai auđi-o vorbind? . . . Faguri »de miere îi sūnt cuvintele, vrājitoré intregā glasul »ei, musicā dumneđeescā cāntecele ei . . . Sūnt ne- »bun după dēnsa . . . Și-apoi, e instruitā fórte bine »la pensionul Sacre-Coeur, e crescutā bine, de și »tat-s'o e ciobotar, și gospodinā nevoie mare . . . »Fatā de boer și n'ar fi mai dihai decāt dēnsa. Ce »departe e duduca Mārgārinta Bălescu, de alēsa su- »fletului meu! . . . Nu te mânia, moșlicā dragā, dar »ce să fac? Sā iau pe cine nu-mi ccre inima? So- »cotiam c'o să-mi fie dragā după cununie, dar crede- »me, o luam de hatārul dumitale. Ađi cānd șciu ce »e a iubi și a fi iubit, nu mai pot să ți-l fac, — de- »aceea îți cad in genuchi, îți cer iertare de inima rea »ce-o să-ți fac și te rog să-mi dai blagoslovenia du- »mitale pārintescā. Aștept cu nerābdare și după cu- »nunie o să viu cu Netty s'o vēđi și să-mi dai drep- »tate. — Nepotul dumitale respectuos iubitor : Iorgu »Teodoriu.*

— Cucóne Frumuzache, — grāi Bălescu apu- cānd mână bētrānului, fii incredintat cā eu n'o să-ți port nici o picā pentru asta . . . Cāt despre nepotul dumitale, o să gasescā pedēpsa greșelei lui in chiar insurătórea ce-o face . . .

— Cum? . . . să se insóre cu alta? strigā boerul, ridicāndu-se rāpide ca mușcat de-o viperā.

— Éca! Da cum? n'ai cetit scrisórea pānā 'n capēt?

— Nu . . .

— Și ți-o venit reu numai din ce-ai vēđut la inceput? Atunci nu mai ceti sfērșitul . . . lasā-l pe altā đi . . .

Cuconu Frumuzachi smānci scrisórea din mână Bălescului și ceti, fără ochelari: mânia care-i clo- cotiā sāngele îi intinerise par cā vederile.

(Va urmā.)

Radulescu-Niger.

Rodica.

Đurtānd cofița cu apă rece
Pe ai sei umeri albi, rotunjori,
Juna Rodicā voióșā trece
Pe lāngā junii semēnători.

Ei cu grābire îi sar in cale
Đicēnd : »Rodicā, flóre de crin,
»In plin să-ți mērgā vrerile tale,
»Precum tu, dragā, ne eși cu plin!

»S'ajungi mirēsā, s'ajungi crāiēsā,
»Calea să-ți fie numai cu flori,
»Și casa casā, și mēsa mēsā
»Și sīnul lēgān de pruncușori!*

Cu grāu de aur ei o presórā,
Apoi cofița intregā-o beu,
Copila ride și 'n cale-i sbórā,
Scuturānd grāul đin pērul seu.

Vasile Alecsandri.

S A L O N.

Un țipet sună 'n țera 'ntrégă,
Grozav cât sângele-ți inchiégă,
Că sorțea ierăș ne izbì :
Ne-a resturnat columna mare,
Ne-a stins o stea conducătoare,
Căci a murit Alecsandri !

Si codri, munți imbracă jale,
Mai trist suspină doina 'n vale
Și vântul e mai tênguios ;
Bocește Musa poporală
Și Thalia-și perdù din fală,
Plâng toți din tron și până jos . . .

Mórtea și doliul.

Ceea ce de un an de zile ne-a apăsât palpita-rea inimei, ceea ce ne-a făcut atâta ingrigire și témă : bóla îndelungă a stins scumpa viétă a bardului nostru național.

Vasile Alecsandri, cel mai mare poet al nostru, căci între toți a fost cel mai românesc, a încetat din viétă la moșia sa Mircești, aprópe de orașul Roman, în 22 august (3 septembrie) séra la orele 8 și 45 minute, după o agonie de 24 ore. Poetul a murit în cabinetul seu de lucru, avënd tóte facultățile până 'n ultimul moment. Bóla-i a fost un cancer la ficat, care cuprinsese și o parte din plămâni.

Șcirea morții a sgduit tóte inimele române. Guvernul din București, îndată-ce a primit înșciințarea, a hotărît ca înmormântarea să se facă cu chel-tuelile țării, spre scopul acesta a pus la dispoziție 10,000 lei și a însărcinat pe ministrul cultelor și al instrucțiunii publice, dl Theodor Rosetti, ca să-l repesinte la înmormântare și să depună o corónă pe mormânt în numele consiliului de miniștri. Pe lângă dl Th. Rosetti, a mai mers la Mircești dl Stefan Mihălescu, secretar general dela ministrul de instrucțiune, spre a depune o splendidă corónă pe mormântul poetului.

Academia Română, a cărei decóre a fost și bardul din Mircești, a ales asemenea o delegațiune să asiste la înmormântare, în persónele dlor D. A. Sturdza și George Sion.

Teatrul Național din București a arborat îndată un stindard negru, în semn de doliu pentru acela care a întemeiat teatrul român. Directorul general al teatrelor, dl Grigore Cantacuziano, a mers la înmormântare în numele institutului. Ér în numele artiștilor scenei române s'a dus dna Aristița Romanescu și dnii Gr. Manolescu și dl Const. Nottara.

Societatea presei din București a delegat pe dl Ionnescu-Gion ca reprezentant al seu, însărcinându-l să depună și o corónă.

Tóte societățile literare și tóte diarele și revistele din țéră au trimis represintanți ; ministrul instrucțiunii publice a pus la dispoziția fiecărui diar bilete de dus și întors la Mircești.

Regele a trimis la înmormântare un adjutant să-l repesinte și să depună pe mormânt o corónă

din partea regelui. Asemenea corónă a trimis și regina.

Refugiații politici din Basarabia au trimis pe sicriu o corónă de nemuritoare impletită cu spini.

Au mai trimis delegați și coróne : studenții universitari din București și Iași, liceul Alecsandri din București, Legațiunea română din Paris, Clubul național-liberal din București, comercianții tot de acolo și o mulțime de persóne particulare, amici și stimători ai poetului.

Nenumărate telegrame de condolență s'au trimis familiei poetului.

Diarele române au apărut până la înmormântare încadrate în negru și câteva cu portretul poetului ; mai multe au reprodus poesii și alte fragmente din scrierile sale.

Se dice, că densusul a lăsat o mulțime de manuscrise, care se vor da publicității ; asemenea se scrie, că a lăsat un testament. În testament dispune de averea sa ; jumătate o lasă soției sale, ér cealaltă la doue nepóte ale sale, copilele dlui D. Catargi.

După mórte îndată s'a făcut autopsia și imbal-samarea cadavrului . . .

Inmormântarea

s'a făcut la Mircești, duminică la 26 august (7 septembrie) la orele 2 după prânț.

Despre înmormântare scótem din »Românul«, după care comunicăm și cele de sus, următoarele informațiuni :

Este drept, că înmormântarea s'a făcut destul de mareț, dar nu pe atâta pe cât ne așteptam noi.

Corónele.

Serviciul divin s'a făcut de S. S. P. episcop Melchisedec. Alecsandri se află într'un coșciug cu o sticlă d'asupra, prin care se vedea figura mortului. Coșciugul erá în camera lui de lucru care îl veduse adesea órá cugetând ca să dea naștere unui cap d'operă.

El erá încungiurat, inundat chiar de următoarele coróne trimise de recunoștința națională :

Academia, de dafin și lăcrămióre, — Curtea regală, de liliac, — Ministerul afacerilor străine, de pansele, — județul Roman, de dafin, — clubul tinerimei, violete, — gălățenii viorele și ederă, — ministrul de resbel, de stejar și dafin cu inscripția »armata recunoscătoare«, — Asociațiunea studenților universitari din București, de dafin, — Petru D. Zisy, șeful stației Mircești, de stejar și flori, — Societatea presei, de dafin aurită, — corpul didactic din Bêrlad, de viorele, — consiliul comunei Roman, de viorele, — Margareta și Elena, nepóte, de lăcrămióre și miosot, — »Monitorul oficial« și imprimeria Statului, de viorele, — Ateneul român din Botoșani, de camelii albe, — familia Sturdza, Scheia, de salcâm, — studenții universității de Iași și semizarul Veniamin, de liliac, — universitatea din Iași, de dafin și stejar, — direcția Teatrului național și artiștii asociați, de dafin și lăcrămióre, — liceul Iași, lăcrămióre și iederă, — societatea »Junimea«, de dafin și viorele, — comuna Iași, salcâm, — consiliul de miniștri, de stejar, — cetățenii Bacăului, dafin și lăcrămióre, — liceul Alecsandri al dlui Velescu, de argint, — regimentul 13 de Iași, de stejar, — clubul național-liberal din Ploesști, de camelii albe.

Dl Coutouly, ministru plenipotențiar al Franciei în București, a depus o corónă în numele lui Carnot, președintele republicii franceze.

De-a veni el după mine,

Să-l iubesc eu, numai eu,

Dare-ar Domnul Dumnezeu

Să-i-se 'ntorcă tot in bine,

Cum se 'ntorce fusul meu !

V. Alecsandri.

Mai erau încă vr'o 12 corône vechi, primite în diferite ocaziuni când se află în viață. Intre acestea se deosebiă acea luată ca premiu pe lângă cupa dela Montpellier, cu ocaziunea poeziei sale »Ginta latină«, și acelea date de regina și de societatea actorilor când s'a jucat »Fântâna Blandusiei.«

*

Onorurile militare.

Onorurile militare le făcea general Ipătescu, L. colonel Botez, maiorul Năsturel, o companie din regimentul 13 de dorobanți de Iași, o companie din regimentul 14 de Roman, o companie din regimentul 7 de linie, o baterie călărășă.

O idee frumoasă, care face onoare aceluia care a manifestat-o și aceluia care a pus-o în lucrare, a fost prezența la Mircești, în fața mormântului lui Alecsandri, a 9 curcani din Vaslui și cu sergentul Alexandru Ionescu 10. Fiecare om când vedea acel grup, își aducea aminte de poema »Peneș curcanul« :

•Plecat-am noue din Vaslui

•Și cu sergentul dece.

*

Delegațiunile.

C. Dumitru Sturdza reprezintă Academia română, — dl A. Lahovary, consiliul de miniștrii, — dl A. Plaino, corpul diplomatic român, — dl Coutouly, guvernul frances, — dl Nicolae Ionescu, școlile din Moldova, — dl colonel Candiano Popescu și dl A. Steriadi, palatul — dnii Gr. Cobălcescu, A. Vizanti, Climescu, Poni, Juliano, Miser și alții, universitatea din Iași, — Ionnescu Gion societatea presei, — dl G. Dragici, comuna Roman, dl Pogor, comuna Iași, — dl Gr. Manolescu și dna Aristiția Romanescu, teatrul, — dl Velescu, conservatorul de muzică din București, — dl Scurey, revisorul județelor Bacău și Roman, școlile, și dnii Mendonidi, Ernici, Vasiliu și Negri, pe studenții universității.

Galații au fost reprezentați prin dl colonel Merișescu și Bêrladul prin dl Calimach Papadopol.

Tôte comunele rurale din giurul Mirceștilor prin primarii lor cu standarde tricolore.

Chiar dulcea Bucovină a poetului, eră represintată prin baron Stârcea.

Numai Basarabia, de care se făcuse atâta sgomot, nu avea nici un fiu al ei care să asiste la autorul cântecului : »Pahod na Sibyr.«

*

Presă.

Mai tôte diarele din capitală și câteva orașe din provincie aveau represintanții lor.

»Voința națională« eră represintată de dl Em. Culoglu, »Românul« de dl I. C. Fundescu, »l'Independance« prin dl Clavel, »La Liberté« prin dl T. Rădulescu, »România« prin dl Ghișescu, »Constituționalul« prin dl Ghirgiu, »Lupta« prin dl Romanescu, »Adevêrul« prin dl Stamatini, »Timpul« prin dl Manolescu Sideri, »Bucarest« prin dl B. Florescu, »Națiunea« prin dl R. Popea, »Telegraful român« prin dl M. Dimitriade, »Rêsboiul Weiss« prin dl Matra, »Curierul financiar« prin dl B. Pătârlăgean, »Curierul de Iași« prin dl Balasan și »Curierul« din Botoșani prin dl Scipion Bădescu.

Mai erau câțiva membri ai familiei, ca dl Duca directorul drumurilor de fier, și alte diferite persoane din Roman, între care mai multe dômne. Inse cu părere de reu constatăm, că atât Iași, cât și celelalte orașe de peste Milcov erau foarte puțin represintate. Din capitala Moldovei trebuia să asiste mii, er nu 10—15 persoane cu prefectul seu. Bacăul, locul naș-

cerei sale trebuia să vie în corpore. Cât pentru celelalte orașe, cum e Piatra, Huși, Folticeni, Focșanii și altele care n'au trimis nici un delegat, nu mai dicem nimic, căci ne este noue rușine de atâta indiferință culpabilă față cu cel mai mare poet moldovean.

*

O pauză.

După terminarea serviciului religios, tötă lumea a început să se aranjeze în linie, musica a început să cânte imnul morților și coșciugul a fost scos afară din casă de către represintanții studenților, dnii Negri, Mendonidi, Ernici, Ivașcu și Vasiliu. O liniște mare domniă peste tot. Plôia care căduse până aci, stătă ca prin minune. Părea că nici ea nu voeșce să intre-rupă această, tăcere durerôsă. Coșciugul fu ridicat pe un pedestal și discursurile funebre începură.

*

Discursurile.

Dl A. Lahovary a vorbit în numele consiliului de miniștrii, dl D. Sturdza în numele Academiei române, dl Pogor în numele societății »Junimea«, dl Gion în numele societății presei, dl N. Ionescu în numele școlilor, dl Mircea Dimitriad a recitat o poezie și dl Ghibănescu a vorbit în numele școlii normale din Iași.

Tôte discursurile au fost unanime a constată geniul poetic al lui Alecsandri, calitățile inimei sale și cu deosebire patriotismul seu nemărginit, afară de de acela al dlui Ghibănescu, care ne-a spus, că Alecsandri numai a scormonit limba română, că poezia sa este de începător și că rămâne acum *tinerimei pesimiste a formă limba, a creă adevêrata poezie!!!*

*

Studenții trimit diarelor următorul protest contra cuvintelor dlui Ghibănescu rostite la înmormântarea lui Alecsandri.

»Subsemnații, studenți din București, care am fost de față la funerariile regretatului poet Alecsandri, ve rugăm pré mult să binevoiți a arătă prin publicitate, că dl Ghibănescu nu a fost autorisat a vorbi în numele nostru și al colegilor noștri, la acea ceremonie, cum a făcut, și că chiar acel dintre noi însărcinat a ține o mică cuvântare, a renunțat a mai vorbi, pentru respectul cuvenit ceremoniei, ca să nu se mai deschidă o discuție regretabilă.«

Mendonidi, Iernici, Bogza, Vicol, Eraclide, Steride, C. Drăghici, Baroncea.

*

Un bust se va ridică poetului la Roman; sculptorul Georgescu a și fost la Mircești în acest scop.

*

Discursul dlui Al. Lahovary.

Intristată familie,
Domnilor și Dômnelor,

Trista impregiurare care ne intruneșce astăzi, de și așteptată și pregătită printr'o lungă și durerôsă bôlă, a lovit țera cu un doliu neașteptat. Este greu să ne obișnuim cu ideia morței lui Vasile Alecsandri. De patru-deci și mai bine de ani numele lui eră podôba literaturii și fala țerei. Poet, scriitor dramatic, represintant al țerei, ministru și, mai presus de tôte, român și patriot în tötă puterea cuvântului. personalitatea lui se legă cu tôte evenimentele cari au făcut să bată inima acestei țeri și glasul lui se ridică pentru a cântă isbândeale nôtres la cari luase ênsuși o parte însemnată.

Ne obișnuiam a-l crede nemuritor. Vai! nemuritor este numai geniul lui; dar trupul pe care l'a

insuflat trebuia într-o zi să fie supus legilor neimpăcate ale naturii, și să părăsească soție, rude, amici și acest pământ al țerei pe care l'a iubit și l'a ilustrat.

Încă o rață care se stinge,
Din cerul nostru intunecat

a dis chiar densusul.

Astăzi putem să repetăm aceste două versuri pe care le-a adresat cu duioșie unui prieten mort în exil. Inse nu este numai o rață care apune, apune chiar soroarele strălucitoare ale geniului românesc care ne-a luminat și ne-a încălzit atâta timp.

Vasile Alecsandri este născut la Bacău în anul 1821 (21 iulie.) Se cade să restabilim în contra unor erori pră răspândite și data exactă a nașterii lui și orașului în care a vădit lumina. Familia lui inse este originară din județul Iași. Va să dică, el aparține acelei viguroase și nobile generațiuni, căreia se datorește renașterea politică și intelectuală a României, acelei generațiuni care ajunsă la vârsta de om între anii 1840 și 1850, a pregătit prin scrierile, prin lucrările ei, prin grai și prin condeiu renașterea României după secole de uitare și de nenorocire.

Acastă mișcare începută, după cum am dis, pe la anul 1840 de o pleiadă de oameni din ambele principate, ale căror nume istoria le va păstră cu recunoștință, se manifestă în Valachia prin revoluția izbucnită dela 1848, în Moldova prin generoase încercări rămase fără rezultat.

În urmă, ca un torent care reintră în matca lui, dar pentru a urmă cu mai multă tărie cursul seu binefăcător, acea mișcare se regulează și prin actele Divanurilor adhoc, prin convenția dela Paris, prin alegerea dela 24 ianuarie, prin unirea principatelor seversită mai târziu, îndeplini într'un deceniu aproape dorințele seculare ale României.

Mai târziu alte evenimente glorioase, ale căror sântem contemporani, au venit să incunune opera ale cărei temelii neștrămutate au fost inse aședate între anii 1848 și 1862.

La totă această mișcare Vasile Alecsandri a avut privilegiul nu numai rar, dar unic, de a luă o îndoită parte ca om politic, și ca ales al țerei, în toate aceste memorabile adunări cari seversiră atâtea acte neperitoare, el fu unul din cei mai nobili și mai desinteresați actori. Dar a avut și alt rol, și acela este numai al lui. Poet în totă puterea cuvântului, el a cântat în versuri cari vor trăi cât limba românească faptele de întărire și de propășire ale națiunii lui iubite.

Am dis poet; da, poet născut, poet adevărat, mai mult din natură, decât din voință.

Quid quid tentabam, dicere vertus erat. Aeeeste cuvinte ale lui Ovid pe care l'a cântat, caracterizează talentul lui.

Persoane mai competente decât mine ve vor spune meritele lui literare. Eu me voi mărgini a dice că alții pôte au avut cugetări mai adânci, limbă mai pretențioasă, prosodie mai prelucrată. Dar ceea ce nimenea n'a avut și nu va avé, este acea frasă poetică, limpede și curgătoare ca un isvor dintr'o stâncă a Carpaților, mlădiată, nechinuită și ferită mai cu samă de ori-ce cuvinte și forme străine geniului curat al limbei românești. Și pentru ce această?

Afară de darul naturii, el a avut un minunat învățător; acel învățător este chiar poporul român ale cărui cântece, ale cărui doine le-a cules. Aceste cântece isvorite fără cugetare și fără pregătire din sufletul poetic al poporului nostru, acea poezie nevoită pe care n'o pôte întrece nici o combinare a unei prosodii savante, este isvorul curat la care s'a adăpat sufletul lui Alecsandri, și de aci prin totă opera lui trece ca o suflare rēcoritoare.

Putem să dicem că în Alecsandri găsim intruparea poporului nostru în secolul acesta. Cu destinele țerei se ridică și glasul poetului național; cu cântecele poporului, cu legendele lui, cu »Miorița«, cu »Mărioara Florioara«, el légănă, ca să dică așa, copilăria noastră; cu »Doinele« și »Lăcrămiorele«, el cântă cântecul tinereții, dice în cântările și durerile amururilor trecătoare din această viață. Dar tinerețea a perit, omul matur l'a înlocuit, au venit grigile vieții și nobilele preocupări ale patriotismului.

Atunci Alecsandri ridică glasul la înălțimea nouelor noastre destinuri.

Nemuritorul cântec numit »Deșteptarea României« care deschide seria poesilor intitulate »Mărgăritarele«, și care pörtă data de 1848, a ramas în mințile și inimile tuturor. Cine din noi în acele ciasuri binecuvântate ale entuziasmului tinereșc n'a strigat cu densusul:

Voi ce stați în adormire,
Voi ce stați în nemișcare,
N'auțiți prin somnul vostru
Acel glas triumfător,
Ce se 'nalță pân' la ceruri
Din a lumii deșteptare,
Ca o lungă salutare,
Cătră-un falnic viitor ?!

Chiar decă asemenea momente au fost urmate de crude desilusiuni, nimenea, dic, nu le-a regretat, căci un moment, grație poetului, a plutit mai presus de miseriile vieții în lumea nesfērșită a speranțelor.

În »Sentinela Română«, poetul dela această dată, cu a doua vedere a geniului, (poeta vates) el însemnează cu putere rolul politic, misiunea istorică a coloniilor lui Traian la gurile Dunărei, ale acestei sentinelle a civilizațiunii apusene aședată la porțile răsăritului de aproape 800 ani și care a ramas credincioasă menirii sale.

Maica Roma cea bătrână
Mi-a pus arma asta 'n mână,
Căci Român sânt în putere
Și Românii 'n veci nu pere.

El a cântat desrobirea țiganilor; el a cântat unirea și dela un capăt al țerei până la celalalt s'au repetat aceste versuri:

Hai la Milcov cu grăbire,
Să-l secăm dintr'o sorbire,
Și să trecă drumul mare
P'ale noastre vechi hotare !

Și în sfērșit în zilele noastre, când după vécuri de amortire la glasul unui căpitan glorios, Românul se botăză éraš în sângele câmpiilor de războiu, când victoria ne zimbă încă odată, al cui glas impine la luptă și la triumf legiunile cari scoboriau drumurile bătute de Mihai și de Stefan? A cui pénă făcú nemuritoare gloria reintinerită a ostașilor români? Țera datorește această mândră epopée tot vechiului seu bard care întinerise cu națiunea pentru a slăvi isbândeale ei.

Densusul în opera sa intitulată »Peneș Curcanul«

Care-a schimbat lângă Balcani
Porecla în renume,

dă dreptatea ce i se cuvine vitēzului și modestului dorobanț; acel țeran care lasă pacinica-i plugărie pentru câmpiile arate cu glonțuri și cu bombe și, aruncat fără veste într'una din cele mai sangeroase bătălii ale secolului, purtă cu fală și drapelul ce i-a fost incredințat și numele glorios ce i-au lăsat strămoșii lui.

Dar strălucirea poetică a lui Vasile Alecsandri nu trebuie să lase în umbră celelalte merite ale lui.

A fost patriot nu numai cu cuvântul și cu condeiul, dar cu inima și cu faptul. Amestecat în mișcarea dela 1848, el plăti cu esilul aceste aventuri generoase :

Rătăcind în țeri străine,
De căminu-mi depărtat.

Cum dice un alt poet român, pe la Paris, pe la Constantinopol, pe la Turin, el puse în serviciul țerei lui toate cunoștințele, totă inteligența lui. Abilitatea formelor lui, amabilitatea nespūsă a unui caracter totd'auna binevoitor, spiritul lui ager și plăcut, îi inlesni această misiune, astfel încât isbuti a face ca aspirațiunile și dorințele României să fie din ce în ce mai cunoscute și mai primite în societatea cultă și în cercurile politice din străinătate. Cine nu știe mișcarea ce se producea atunci în favoarea noastră în opinia publică din străinătate și mai cu samă în generoasa Franța ?

În anii 1855—1856 lucrăză la Constantinopol, la Turin, la Paris mai cu samă pentru a interesă la sörta noastră pe acei cari dispuneau atunci de sörta Europei. Se știe succesul acestor silințe ale patrioților Români, printre cari Alecsandri ținea un rang așa de eminent.

La 1857 întors în țără, el fu unul din cei mai arđetori factori ai unirei țerilor surori, unire pe care trebuia să o cante în versuri și în puține ȓile se aflară, pe toate buzele și în toate inimile.

La 1858, sub Caimăcămia de trei, el fu ministru al afacerilor străine al Moldovei și pentru prima öră după mult timp se auđi un limbagiu patriotic și o apărare energică a drepturilor și a intereselor țerei.

La 1859 el a fost înteu ministru al afacerilor străine al principelui Cuza. Amic intim al Domnitorului care a făcut unirea și a pus temelii edificiului care s'a ridicat așa de sus, el fu omul lui cel mai de încredere. În nenumărate rânduri trată cu Napoleon al III despre diferitele cestiuini în care țera romănescă recurgea la spriginul împăratului, pe atunci cel mai puternic din Europa. Grație acestei protecțiunii, dar grație și creditului de care un trimes ca Alecsandri se bucură, multe cestiuini grele fură hotărute în sensul aspirațiunilor noastre naționale. Alecsandri fu dar cel dintei Român care chiar fără caracter oficial isbuti să ne dobăndescă o bunăvoință atât de puternică și de folositoare.

După 1866 a luat parte ca deputat, ca senator, ca ministru al țerei în străinătate la mișcarea politică din ce în ce mai propășitoare a națiunii noastre. Sörta a voit ca la stersitul vieței să se întorcă ca reprezentant al țerei pe acel pământ al Franciei, în acea țără unde chiar esilul este indulcit, unde a trăit ca tinăr, unde a învățat, unde a cugetat, unde a luptat pentru țera lui și unde a biruit. De și interesele cu cari a binevoit să se însărcineze nu mai aveau importanța intereselor care se agitau pentru noi la 1857 și 1858, totuș trecutul lui ilustru, afabilitatea nespūsă a manierelor lui, îi asigură pe lângă guvernul frances o situațiune excepțională.

Reprezentantul Franciei, care ne face onörea a asistă la această tristă ceremonie, pentru care lucru îi mulțumesc în numele guvernului, prin acest act de curtenie ne dă proba stimei și iubirei de care Alecsandri se bucură pe lângă toți în țera unde a reprezentat atăta timp regatul român.

Lovit de o crudă bölă, a cărei suferinți le-a purtat cu răbdarea și energia unui român și unui creștin, a venit să-și dea ultima suflare pe pământul iubit al Moldovei, pe acel plai dela Mirceșci a cărei

luncă a cãntat-o, și care de sigur în primăveră numeră mai puține flori decât florile neperitoare și neprețuite ale geniului lui. El a murit, dar geniul lui trăeșce și va trăi. Astăđi România întregă trebuie să ingenunche înaintea acestui sicriu.

Femeile romăne, ale căror grație și frumusețe le-a cãntat, ostași a căror vitejie a lăudat-o, în sferșit acest popor român cu al căruia suflet el a îmbinat sufletul lui și care n'a avut iubire, ură, durere sėu fericire care să nu resune în versul lui neperitor. El a murit, dar lasă țerei o mândră, o trainică moștenire. Este suvenirea vieței lui oneste și patriotice, este în fine glorioasă lui operă literară care va dăinuși cât va sună limba romănă pe malurile Dunărei și prin desisurile bėtrănilor Carpați.

Acēsta să fie mângăerea acelor de aproape care l'am pierdut, căci doliul lor este doliul întregei suflări romăneșci.

*

Discursul dlui Dim. Sturdza.

Stăm aci cu toții, strinși de durere, și greu ne esē un cuvânt din gură, căci un mare gol s'a făcut în țără. Cel mai iubit fiu al poporului român s'a dus dintre noi, abia ajuns la marginea biblică a vieței omeneșci, după un scurt timp de dureri și de chinuri.

Đin calea cea strimță și trecătoare a vieței pămenteșci, el a trecut acolo, unde este locașul celor aleși, acolo unde nu este nici intristare, nici suspin, ci vieță vecinică. El e astăđi de sigur fericit, căci el a trăit o vieță bine umplută, avėnd dinaintea-i scopuri mari și frumoșe, lăsând în urmă-i țeluri mărețe atinșe și realizate. El a trăit, el a lucrat, el a murit — putem dice în plin. Poporul român înșe rămăne plin de durere, căci el nu numai a pierdut pe un om bun și blând, pe un bărbat înțelept, pe un patriot convins, pe un luptător ager, pe un cetățan ilustru, ci a rămas orfan de cãntărețul lui cel mai duios, cel mai fermecător, la al căruia grai și vers tresăria totă suflarea romănescă.

Cinci-ȓeci de ani a stat Alecsandri necontentit în fața națiunii, cãntând cele mai gingașe simțiri și emoțiuni ale inimei omeneșci, descriind cu cuvinte fermecătoare frumusețile țerei și traiul poporului, puind dinaintea noastră imaginea gloriei strămoșeșci și a virtuților de mai înainte, îmbărbătând generațiunea sa cu cãntece vitejeșci și cu inspirațiuni puternice, înălțând faptele mari ale națiunii, plin de credință în țără și credincioși.

Cinci-ȓeci de ani a luptat Alecsandri cu cei mai vrednici, cu cei mai buni, cu cei mai voinici și mai inimoși fii ai națiunii, ca să recapete libertăți și drepturi, ce se păreau pentru totdeuna pierdute, ca să asigure urmașilor o patrie cu un viitor demn de originea și de trecutul nēmului romănesc.

Cinci-ȓeci de ani a fost Alecsandri unul din cei de frunte, acolo unde eră de lucrat și de muncit. El a fost unul din fruntașii acelei generațiunii, care vecinic va sta esemplu de cugetări și de fapte, de desinteresare și de devotament, de curagiu și de modestie, de sentiment de datorie și de neobosită voință.

Zăcea țera romănescă în grea urgie, în gröznică umilire, în nepėtruns întunerec. Nici o speranță, nici un sprigin de nicăiri. Poporul român părea părăsit și urgisit. Atunci se ridicară acei bărbați puțini la număr, dar tari de inimă, fala țerei și a nēmului lor: atunci Alecsandri, în mijlocul lor, a rădicat glas mare din trimbifa invierei, ca să se trezescă poporul romănesc.

Cu toții ve aduceți aminte acele nemuritoare strofe, adresate națiunii, și cari aci, dinaintea mormentului seu, se cuvin a resună ca un omagiu

șilelor mari trecute, ca o siguranță șilelor mari viitoare.

Alecsandri ȱicea națiunei :

Voi ce stați in adormire, voi ce stați in nemișcare,
N'auđiți prin somnul vostru acel glas triumfător,
Ce se 'nalță pân la ceruri din a lunei deșteptare,

Ca o lungă salutare
Cătr'un falnic viitor ?

Nu simțiți inima vōstră cā tresare și se bate?
Nu simțiți in peptul vostru un dor sfânt și românesc,
La ce glas de inviere, la ce glas de libertate,]

Ce pētrunde și rēsbate
Ori ce suflet omenesc ?

Etă ! lumea se deșteptă din adânca-i letargie !
Ea pășește cu pas mare cătr'un țel de mult dorit.
Ah ! Treziți-ve ca dēnsa, frații mei de Romānie !

Sculăți toți cu bărbăție,
ȱiua vieței a sosit !

Libertatea 'n fața lunei a aprins un mândru sōre
Ș-acum nēmurile tōte cătră dēnsul așintesc,
Ca un cārd de vulturi ageri ce cu-aripi mântuitoare

Se cerc vesel ca să sbōre
Cătră sōrele ceresc !

Numai tu, popor Romāne, să zaci vecinic in orbire?
Numai tu să fii nevrednic, de-acest timp reformator?
Numai tu să nu iai partē la obștesca infrățire,

La obștesca fericire,
La obștescul viitor ?

Până când să credă lumea, o ! copii de Romānie !
C'ori ce dor de libertate, a perit, s'a stins in voi?
Până când să ne tot plece cruda, ōrba tirānie

Și la caru-i de truffie
Să ne'njuge ca pe boi ! ?

Și la acēstă strigare s'a trezit poporul romānesc, a eșit in fața lunei și a dovedit cā viu este.

Când vrājmașii țerei urziră după resbelul Crimeei, cea mai cumplită tradare pentru a inăduși glasul țerei, care cerea constituirea temeinică a Statului Român, »Hora Unirei« a lui Alecsandri, alergă din gură in gură pentru a 'ntări inimile și voințele, pentru a arată și celor mai nepricepuți adevērul, ēr actele oficiale ale lui Alecsandri ca ministru in 1858 conțineau, după secolii, intēile cuvinte conșciante de sine și demne ale unui guvern romānesc.

Când țera fu in fine redată șie-și, gāsim pe Alecsandri peste tot locul, impingēnd inainte spre culme in sus carul Statului român, pe care el, și cu generațiunea lui, il scosese din rea și uricōsă mocirlă.

El a fost intēiul trimis oficial al țerei la o mare și puternică impērație, unde a vorbit cu voce blāndă dar decisă despre interesele și cererile Romāniei.

El a fost intēi trimis oficial al țerei, care a vestit in Occident cu voce clară și netedă, cā Romānia a reinviat. Și de atunci până acum, când i s'-a stins glasul, el nu s'a lāsat de datorię.

Mai presus de tōte inse Alecsandri a inālțat simțirile tuturor spre fapte mari și glorioșe prin cāntecelē sale, din cari și urmașii noștri vor sorbi tārē și virtute.

El a murit in pace, cāci a luptat și a invins. Visul tinereței l'a pipăit cu mările, și singur el șie-și a cāntat cāntecul de despărțire, ȱicēnd :

Pas dar ! pas tot inainte ! timpul vechiu din nou ȱoreșce !
Viitorul Romāniei dat-a mugur ce 'ncolțeșce !

O copii ! de voi snt mândru, simt acea mândrie mare,
Care creșce cu mārērea unui nēm in deșteptare.

Mi-am vēđut visul cu ochii, de-acum pot să mor ferice !

Acum el nu mai e printre noi : dar atāt de obicīnuți sntem cu toții sāl șcim in mijlocul nostru, cā mult timp greu ne va veni a crede, cā in adevēr

orfani sntem de dēnsul, de cāntărețul nostru mult iubit.

De cāte ori inse vom voi a ne inālță mai sus peste miseriile omenești și să bem din izvor rēcoritor, intārītor și limpede, vom alergā la scrierile lui Alecsandri ca la o comōrā neprețuită. Versurile sale se vor rosti de mici și de mari, de tineri și de bētrāni, de poporul intreg in memoria lui, care va fi și va remānē, cāt va esistā suflet de romān.

Fie ca acēstă memorie să ne ție necontentit sus, la inālțimea cerințelor națiunei, aducēndu-ne aminte nemurītorele cuvinte, ce el a ȱis nēmului romānesc :

Cāci el are din vechime o menire strălucită,

El a fost și vrē să fie sentinela neclintită

Pe pāmēntul strămoșesc.

Urmașilor sei, familiei sale, Alecsandri lasā o mare mângāere : cā el, mai mult decāt ori care altul, a fost fiul iubit al țerei și al poporului, și cā astfel va remānē pentru vecie.

*

Discursul dlui Ionescu-Gion,

delegatul comitetului presei.

Impreună cu intrēga Romānime care, de cincideci de ani, rosteșce cu drag și admirațiune numele poetului, societatea presei, asociațiune a ȱiarīștilor din Romānia, uneșce vocea sa cu vocile tuturor acelor cari au vestit și vor vesti și de aci'nainte, până in cea mai depărtațā viitorime, numele și gloria lui Alecsandri.

Și cu durerea care pe om supune in fața pierderilor de felul acesteia, societatea presei se crede cu atāt mai mult indreptățită a face să se audā și glasul seu, cu cāt Alecsandri a luptat, in anii plini de foc ai tinereței, in rēndurile primilor noștri ȱiarīști, trāmbițașii fāră preget și cu inimă mare ai redeșteptārei naționale.

Se aduc și se vor aduce, aci și pretutindeni, prinōsele cinstirei nemurītore poetului, omului de stat, luptătorului neobosit pe alte tērēmuri ale artei, literaturii și șciinței, — noi, ȱiarīștii romāni, inālțăm astāđi și vom inālță totdeuna in cerul neprihānit al recunoșcinței nōstre pe scriitorul care, ȱilnic muncind in vremuri de grea cumpēnā, a sfāșiat giulgiul nepāsării, ignoranței și străinismului, și cercetānd străvechile drepturi ale țerei a arātat contimpuranilor sei, de pe piscurile unui trecut glorios, viitorul plin de raze al națiunei romāne.

Negri, Alecsandri, Cogālniceanu in partea acēstă a Milcovului ; — Bălcescu, Rosetti, Ion Ghica in partea de dincolo a riului pe care Alecsandri l'a sorbit in »Hora Unirei«, snt luptătorii cari, in țērā și 'n străinētate, la chemarea istoriei, vor deschide cu glorie primele pagine ale presei romāne.

Ne inchinām astāđi și se vor inchinā urmașii noștri, ori de cāte ori vom intimpinā in calea cercetārīlor nōstre figuri de felul acestora.

Cāci nici minte, nici inimă de Romān neinduoșate și nesguduite nu vor remānē, in fața iubirei, tārēii de ānger și nemārginitei credințe ale acestor protagoniști ai renașcerii romāne.

In scrierile și in faptele lor avem icōna dese-vēșită a activității continue și roditoare. »Dacia Literarā« sēu »Progresul«, »Romānia Literarā« sēu alte reviste și ȱiare snt semnele elocinte ale acestei activități. Alecsandri colabōrā la tōte, și cānd, suprimānd ȱiarele și revistele, asprimea nemilōsā a unor timpuri ce noi abīā ințelegem inābușiā isvorul dintr'acēstā parte, scriitorul redeveniā poet, își reluā lira și, fie in »Doine și Balade«, fie pe teatru și in »Legende«, își continuā calea pe care, impreună cu frații

sei de luptă, se îndrumă într'una pentru a ajunge la unirea, independința, mărirea României.

Diarismul în principate acum o jumătate de secol?

Ce chin și ce jale pentru sufletele ardente ale unor tineri ca Alecsandri!

Diarismul acum 42 de ani, în vârtejul revoluțiunii, care topia vechia societate. Ce luptă pe viață și pe moarte, care nu încetă nici decăt pentru a izbucni și mai inverșunată dincolo?

Alecsandri și soții sei de luptă trecură prin toate aceste viltori, neclintiți în credința lor, tinzând fără smintelă către ținta care era menirea vieții lor: *recunoșterea națiunii române în afară; câștigarea libertăților necesare înăuntru*, — o întregă epopei de luptă, strădanii și sbuciumări, pe care Provedința a pus-o la porța istoriei noastre contemporane, și care ne face pe noi, copiii timpurilor de acum, să ne uităm la epopeiă cu respectul și cu admirațiunea cu care, odinioară, în Fortul din Roma-Mumă, poporul se uită la ponteficii supremi, păstrători ai sântelor tradițiuni străbunii.

Și ne uităm cu respect și admirațiune; și ne silim să 'nțelegem pe omenii ca Alecsandri; și năsuim a cuprinde în întregul lor faptele acestei generațiuni printre luciferii cărora va străluci vecinic Alecsandri, — pentru că, nicăiri, în fastele istoriei universale, nu găsim o generațiune și niște luptători cari, în mai puțin de o jumătate de secol, să fi pus în picioare un întreg popor și să fi făcut să rodască, într'o țără ca România, o viață atât de liberă și atât de conscientă, în raport cu viața trecutului.

Și de aceea, o! poete! când va fi să reinvingorim iubirea noastră de țără, să lămurim vederile noastre în marile cestiuni naționale, să înmulțim puterile noastre pentru consolidarea, întinderea și gloriificarea operei vostre; — când va fi să punem umărul la înălțarea României pe pedestalul ce 'n Evangeliul vostru stă scris, — noi, diariștii români, cercețași grăbiți ai dălei de mâne, nu ne vom adună mijlocele proprie la atingerea acestor sfinte scopuri nici din cărțile străinătății, nici din exemplele omenilor mari din alte nămurii, — ci, — citind scrierile vostre, meditând asupra faptelor vieții vostre, îndreptându-ne, ca și către niște focare de divină inspirațiune, spre mormintele din satele ađi istorice, Goleșcii, Mânjina, Mirceșcii, vom găsi lumea cea adevărată, arătarea cea nemincinosă a viitorului mării patrie române.

Și pentru că eternă va fi iubirea de țără în poputul Românului, eternă de asemenea va fi și memoria acelor, cari, după o secetă cumplită, au aruncat în ogorele României primele semințe ale rodelor de astăzi.

Semănător de geniu, vei continua, o poete! și de aci 'nainte și în vecinicie, pentru toți Românii Daciei Traiane, viață plină ce ai avut și până acum!

Cósa Timpului nu seceră, Mórtea nu atinge suflete și inimi ca sufletul și inima lui Alecsandri.

*

Discursul dlui Mircea Dimitriade.

Nemuritoare umbră, reprezentant al tinereții literatōre, îmi iau curagiul, când atâtea celebrități au vorbit, să grăesc în limba ta aleasă, să grăesc în versuri care îți erau atât de prețuite:

Pădurea nu mai sună de cântecile sale,
Și triste-ale ei rămuri inclină la pământ.
Mirceștii, ađi îmbracă veșmintele de jale;
A lui privighitōre oprindu-se din cânt,
Țărinei lasă lutul, ca sufletu-i să sbōre
Pe-o rađă d'aurită pornită dela sōre!

Dar inimile nōstre tresaltă, ni se pare,
În frémătul de frunză, — în vântul trecător,
Că încă se înalță duiōsa lui cântare . . .
De și întins și rece, pământ nesimțitor,
În noi nu vor apune accentele-i divine,
Cât vom avē un sōre și noptile senine!

Cât va rodi pământul, — cât vĕra va fi vĕră,
Cât dragoștile 'n suflet ne vor aprinde sori;
În ăilele de iĕrnă, când sania ușōră
Alături ne va ține, de visuri doritori:
Cât buzele aprinse, iubirea vor grăi:
Pastelurile-ți clare, poete, vor trăi!

Dar iĕtă că 'mpregiuru-ți, trup rece, se adună
A tale inspirații . . . rĕsar necontentit:
Pepelea, cel șăgalnic, *Rodica*, fată bună,
Și Grozea Grozavul, și *Mihul*, iscusit,
Horățiu, *Dan*, *Ovidiu* din mîntea ta schintee,
Și Geta ce concentără sublimul din femeie!

Ai întrecut chiar mitul, Pygmalion dispăre
În fața ta, măestre, sculptor ce-ai conceput
Nu pietrii să dai viață, ci 'ntreaga ta suflare,
Simț, creier să renască legenda. — Ai născut
Cu sufletul din tine eroii din povești,
Alecsandri prin tr'ĕnșii ești mare și trăești!

Când sufletul merit e cu trupul să sfĕrșĕscă
Și 'n urmă să nu lase nimic la viitor,
E drept prietini, rude la capu-i să jĕlescă,
Plecat pentru vecie, din inimile lor
Întreaga-i suvenire de nori înfășurată
Peri-va cu țărina pe raclă aruncată!

La capu-i să nu plāngem! . . . Senină-i a lui față,
El dōrme . . . Ĕnsă-și mōrtea 'nainte-i s'a inclinat!
Apusul de cobōră pe trup, o nouă viață,
Lucește peste suflet, în vĕcul depărtat.
În viața lui senină a fost un semi-đeu!
Prin mōrte, bardul țĕrii, Alecsandri, e đeu!

Cât va trăi românul și va avē o țĕră,
Cât vom grăi cuvĕntul de versu-ți făurit;
D'ar trece vĕcuri sute, ca alte să rĕsară,
De-a tale inspirații, plăcut înmărmurit;
Cât încă romānește românul va grăi
În inimile nōstre, poete, vei trăi!

*

Casa poetului,

scrie »Universul« din București, nu e departe de gara Mirceșci. E ca o grădină, de departe, satul. Casele sânt acoperite cu stuh și ascunse sub frunzele arborilor.

El și dna Bogdan (fica poetului) asistă pe trista vĕduvă. Tot satul e în bocete, căci arareori în țĕra asta a fost vr'un moșier mai milos, mai îngăduitor, mai drept ca marele și »veselul Alecsandri«!

Bōla, așă de grea cum a fost, đic intimii poetului, par că nici nu-l clintise. În durere, genialul Alecsandri pĕrea deja a fi bronzul, din care i se va face statua, la care vor să se inchine Românii.

Somitățile medicale din Paris îl sfătuiseră să se întōrcă, ca să mōră în frumoasa luncă moldovenescă.

Casa din Mirceșci a fost pentru Alecsandri ca un templu.

El locuia, acum vre-o douĕzeci de ani, în casa pătĕntĕscă dela marginea satului, lângă biserică, cu țĕntirumul ei, care a ars mai anțerț. Dascălul bisericii a făcut ĕnsuș cu mâna lui altă biserică din drugi și scānduri.

Intr'una din zile Vasile Alecsandri se gândi să facă în alt loc al satului o casă mică cu două odăi, una mai mare și alta mai mică. Apoi adause acestui interior atât de simplu câte o odaie, pe cât îi sporiă familia. Așa casa are acum vre-o zece odăi, cu toate dependențele trebuincioase la țară.

Grădina și livada sunt niște minuni.

De admirat e și »corabia« poetului, un fel de sală cu tavanul de scânduri, pe care pe vreme de ploie picură apa. Aci îi era mai plăcut să stea bardului gînteii latine.

Camera de lucru a lui Alecsandri e lipsită de ori-ce podbă. O măsă, un pat, câteva scaune și biblioteca; nici tablou, nici statuie, nimic.

Pe patul acesta simplu, de fer, s'a stîns gloria românimii.

Poetul nu credea să móră; făcea planuri de viitor, — ceea ce-l supăra era durerile ce le simția la un picior, care îi era umflat. Își și comandase o piciorogă din Iași, ca să pótă merge.

Puțin înainte de mórte telegrafase reginei, ca să-i exprime recunoștința pentru toate bunătățile, pe care i le făcuse.

24 de ciasuri a ținut agonia veselului poet! În timpul ei, Alecsandri avu puterea să întrebe, câte ciasuri erau. I se răspunse, că 8 ore. Peste 45 minute espiră, tocmai o lună după ce-și sêrbase a 69-a aniversare.

*

Cu două zile înainte de a muri, Alecsandri sfêrșise lucrarea de revedere și corecțiune a ultimei sale poeme dramatice »Ovidiu.«

— Când am început pe »Ovidiu«, m'am bolnăvit, țicea el în ultimele zile; când voi sfêrși îndreptările, voi muri.

*

Biografia poetului.

Drept încheiere, ță câteva date biografice ale poetului.

Vasile Alecsandri s'a născut la Iași în 1821 dintr'o familie vechiă. Incepînd studiile la casa părintească, le termină la Paris unde esită între mai multe cariere, până ce în urmă se oprî pe terenul literar.

Intorcîndu-se 'n țară, fu unul din cei ce conduseră renașterea națională pe toate terenurile. Primul seu debut literar fu o novelă intitulată: »Florărița din Florența« și în scurt timp devini unul din cei mai activi colaboratori ai »Daciei Literare«, fondată de dl M. Cogălnicean, care inse abia la anul fu suprimată de voevodul Mihalache Sturdza.

Vedînd încă de atunci, că ori ce literatură din popor trebuie să se desvólte, la 1842 a început să facă excursiuni literare mai ales prin munții Moldovei, pe unde a cules o mulțime de mîrgăritare ale Musei populare, balade, doine și cîntece.

La 1844, fiind însărcinat dimpreună cu Cogălnicean și Negruzzi cu direcțiunea Teatrului român din Iași, în lipsa de piese originale a compus și localizat ănsuș multe piese, dintre care unele se jócă adi. Prima din acele lu comedii »Iorgu dela Sadagura«, după care urmară: »Cocóna Chirița la Iași«, »Iașii în carnaval« și altele multe. Nîmene n'a scris la noi atâte piese ca Alecsandri; se pôte țice, că dînsul a fost întemeiătorul teatrului român.

Tot în anul acela împreună cu Cogălnicean și cu Ion Ghica fundase țiarul: »Progresul«, de cuprins literar și sciintific, care inse după noue luni fu oprit. Atunci făcu o călătorie prin orient și nu se rentôrse decăt numai în ajunul evenimentelor din 1848.

Spirit liber, nu putu să nu ia parte în mișcările de eliberare de atunci; dar în curînd fu silit să emigreze. Inteu trecu în Bucovina, de acolo vini 'n Ardeal, unde continuă culegerea de poezii populare, apoi se duse la Paris, unde aperi cu condeiu la cauza romanismului.

În 1852 publică culegerea sa de poezii populare, ce e dreptul cam corectate și adaugate, cu toate aceste de mare valóre. Tot în acel an dete la lumină un volum de poezii propriie, sub titlul: »Doine și lacrimi« scrise sub impresiunea poeziilor populare, care îi făcú numele cunoscut în toate părțile locuite de români.

La 1855 voi să fondeze: »Revista Literară«, dar și aceea fu suprimată de guvern.

Tot în acel an, la mórtea tată-seu, dînsul deveni proprietar al averei remase; îndată și desrobi pe toți sâtenii de pe moștile sale, exemplu care fu urmat de alți 991 de proprietari din Moldova.

La 1857 fu membru în Divanul ad hoc; mai apoi realizându-se unirea principatelor, la 1859 făcu parte din cabinetul Ion Ghica, ocupând portfoiu afa-cerilor străine, dar iute se și retrase, mutându-se la Iași, unde făcu numai literatură. Din epoca acésta datéază principala sa activitate literară. Atunci (la 1867) a fost numit membru al Academiei Române. care mai tîrđiu i-a oferit premiul cel mare de 12,000 lei, pentru operele sale complete.

În 1885 a mai intrat odată 'n politică, fiind numit ministru plenipotențiar al României la Paris, post ce l'a ținut până la mórtea sa.

El a murit, dar figura sa va remăné vecinică în poezia română, căci nici un poet român n'a avut încă acea dulcétă fermecătóre a limbei ce-a respândit lira lui, nici unul n'a pêtruns așa geniul popular ca el.

Dela »Hora Unirei« prin mulțimea de doine, cîntece, pasteluri și până la »Ostașii Nostri«; dela »Iorgu dela Sadagură« și până la »Fântána Blandusiei« acelaș profum popular esală din toate lucrările sale.

Alecsandri a fost un adevêrat poet popular român!

*

Mormêntul.

După terminarea discursurilor, țăș tăcere. Musica intrerupe tăcerea, preoții încep cîntul lor religios, coșciugul se ridică și porneșce spre grópă. Lumea totă duce batistele la ochi, plóia începe să cadă. Plîngea tot în acel timp, și ómeni și natură. Inse acea, care scotea sunete mai plîngétóre, era lira poetului părăsită.

— Cine me va mai instrună, cine va mai cînta pe córdele mele? se întrebá ea amărîtă.

De sigur nu pesimiștii dlui Ghibănescu.

Ce e nou ?

Hymen. *Dl. Dimitrie Petrescu*, căpitan în regimentul 2 de geniu în România, la 26 august (7 septembrie) s-a serbat cununia cu dşora Lucreţia Neagoe, fiica dlui Stefan Neagoe, profesor în Bèrlad. — *Dl. Vasiliu Ianza* student în drept şi domnişora Mariţi Doboş şi-au celebrat cununia joi în 4 septembrie st. n. în biserica gr. c. din Haşeg. — *Dl. Ioan Bratu* şi dşora Ana Millea îşi vor serba actul cununii lor în 8/20 septembrie a. c. la 2 ore în biserica gr. or. din Tilişca. — *Dl. Simeon Suciu* învăţător şi dşora Ana Muntean se vor cunună în 7 septembrie la Teiuş.

Majestatea Sa monarcul în Oradea-mare. Precum scriserăm în nr. trecut, Maj. Sa regele a sosit la Oradea-mare, în 10 septembrie n. dimineaţa la 8 ore, cu tren separat. La gară a fost întâmpinat de toate autorităţile civile, bisericăşti şi militare, de represintanţii diferitelor corporaţiuni şi de alţi particulari de frunte. Răspundând la întâmpinarea primarului, a vorbit câteva cuvinte cu Coloman Tisza, apoi cu mitropolitul Vancea, cu contele Fr. Zichy, cu mitropolitul Miron Romanul, cu episcopul Schlauch etc. şi s-a făcut intrarea în oraşul decorat splendid şi prin mulţimea imensă de poporaţiune, până 'n reşedinţa episcopescă r. c. La 10 ore urmă primirea deputaţiunilor. În numele clerului gr. c., în fruntea episcopilor sufragani şi a unei deputaţiuni numeroase, îl bineventă archiepiscopul şi mitropolitul dr. Ioan Vancea, căruia Maj. Sa a răspuns aceste: »Sunt cu totul convinşi de sinceritatea sentimentelor exprimate acuma şi totdeauna voi urmări cu bucurie stăruinţele dv. pentru întărirea religiosităţii şi fraţietăţii Primiţi mulţămita mea pentru înfăţişarea dv. aici şi conaţi şi mai departe la graţia mea!« Deputaţiunea gr. or. a fost condusă de archiepiscopul şi mitropolitul Miron Romanul, însoţit de episcopii sufragani. Esc. Sa a terminat discursul seu şi de asta-dată cu aceste cuvinte rostite în limba română: »Să trăescă Maj. Sa pregraţiosul nostru monarc!« Majestatea Sa a răspuns: »Primesc cu plăcere presintarea devoţiunii şi încredându-mă în sentimentele dv. de fidelitate către tron şi patrie, sunt convins, că clerul gr. or. român şi de-acuma înainte totdeauna numai de aceste sentimente va fi condus în misiunea sa. Cu drag ve asigurăz dară de apărarea şi neschimbata mea bunăvoinţă faţă de biserica dv.« La primirea ambelor deputaţiuni Maj. Sa s'a întreţinut câteva momente atât cu capii lor, cât şi cu unii fruntaşi ai clerurilor. La 12 ore începă vizitarea institutelor, cu care ocaziune Maj. Sa cercetă şi seminarul gr. c. de băeţi. La 4 ore fu prânz de gală, unde se invitară 63 de persoane; între aceştia se aflau ambii noştri mitropoliţi, dimpreună cu toţi episcopii sufragani. La 6 ore Maj. Sa porni cu trenul spre Székelyhid la manevre.

Deputaţiunile clerurilor române, care s'au presintat Majestaţii Sale monarcului în Oradea-mare la 10 septembrie n. an. c., au fost compuse astfel: *I Deputaţiunea gr. c.* cu totul de 75 membri şi anume din archidieceasa Blaş 5: mitropolitul dr. Ioan Vancea, canonicii Simeon Mateiu Pop şi dr. Alesandru Grama, secretarul dr. Augustin Bunea, parocul Iosif Vancea; din diecesa Orăzii-mari 54: episcopul Mihail Pavel, prepositul Teodor Kóváry, canonicii abaţi Paul Vela, şi dr. Augustin Laurant, canonicul Artemiu Şarcati, archidiaconul Ciriace Barbul, canonicii onorari Ioan Darabanth şi Ioan Maga, protopopii Petru Mihuş, George Iuhász, George Ardelean, Vas. Zsiros, Mih. Ciurdariu, Aug. Pelle, Mih. Cinca, Samuil Szabo, Paul

Pap, protopopii emeriti Ales. Bozintan, Sam. Botta, protopopii onorari Silviu Rezei, Gavril Papdan, directorul gimnasial Ioan Butean, vice-rectorul Moise Neş, prefectul Sam. Ciceronescu, secretarul dr. Ioan Ciceronescu, profesorul Iuliu Pappfalvay, referintele esctoral Teodor Roşu, actuarul dr. Felician Bran, parochii Nic. Marcuş, Mih. Diţ, Ioan Erdélyi, I. Pazuchanici, P. Muntean, G. Daraboş, I. Genţ, G. Sfarlea, G. Perényi, Vas. Ardelean, Sig. Catoca, Ant. Papdan, I. Cosma, V. Pilip, I. Szilágyi, Romul Marchiş, Corneliu Gitta, I. Ternovean, C. Ternovean, G. Papp, A. Frite, Marcu Păscuţ, Vas. Tamaş şi capelanii Dem. Mureşan, Ales. Gera şi A. Farcaş; din diecesa Gherlei 13: episcopul dr. Ioan Szabó, canonicul Demetriu Coroian, vicariul foraneu Alimpii Barbolovici, secretarul Vas. Pordea, protopopii Dim. Coroian şi Vas. Geţe, parochii A. Sima, L. Sima, V. Păţcaş, A. Vecaş, G. Şimon, Graţian Flonta, N. Orian; din diecesa Lugosului 3: episcopul dr. Victor Mihályi, canonicul Beniamin Densuşian, secretarul Mihail Perian. *II Deputaţiunea gr. or.* cu totul de 23 membri şi anume: din archidieceasa Transilvaniei 3: archiepiscopul şi mitropolitul Miron Romanul, archimandritul şi vicariul archiepiscopesc dr. Ilarion Puşcariu, protosincelul Nicanor Frateş; din diecesa Aradului 17: episcopul Ioan Meţian, archimandritul şi vicarul episcopesc Ieroteiu Beleş, protosincelul Iosif Goldiş, ieromonacul Augustin Hamsea, secretarul Ignatiu Papp, protopresbiterii Petru Chirilescu, Moise Bocşan, Toma Păcala, Teodor Filip, Iosif Vessa, Petru Suciu, Elia Moga, Vasiliu Papp, prot. emerit Gavril Neteu, profesorul de teologie dr. Traian Putici, parocul dr. Dimitrie Barbu, referintele bisericesc Ioan Groza; din diecesa Caransebeşului 3: episcopul Nicolae Popea, protosincelul Filaret Musta, protopresbiterul dr. George Popovici.

Procesul de presă al „Tribunei“ s'a pertractat la 11 l. c. la tribunalul cu juraţi din Cluş. Autorul articolilor incriminaţi, capelanul gr. c. Ioan Macaveiu din Năsăud, a fost condamnat la închisore de un an şi ½ şi la amendă de 400 fl.; redactorul răspundător Septimiu Albini a fost condamnat la închisore de 6 luni. Amândoi la oaltă mai au să plătescă cheltuielile. Condamnaţii, al căror apărător a fost adv. Iuliu Coroian, au înştiinţat cerere de nulitate.

La manevrele din Székelyhid au venit o mulţime de represintanţi ai diferitelor ţeri, până şi a Iaponiei. Din România au sosit ministrul de resbel general Vlădescu şi căpitanul Mavrocordat.

Necrolog. *Elie Burduhos*, notar comunal în Nepos, a murit la 2 septembrie, în etate de 51 ani. —

Căldindarul săptămânei.

Ţiua sept.	Căldindarul vechiu	Calind. nou	Sorele
Duminea a 15 d. Rosali Ev. dela Matei c. 25 gl. 6, a inv. 4			res. ap.
Duminea	2 Mart. Mamant	14 Inalţ. Crucii	5 27 6 28
Luni	3 Mart. Antim	15 Nicodem	5 28 6 26
Mart	4 Mart. Babila	16 Eufemia	5 30 6 25
Mercuri	5 Prof. Zacharia	17 Lambert	5 31 6 22
Joi	6 Min. Arch. Mich.	18 Copertin	5 32 6 20
Vineri	7 Mart. Sozont	19 Sidonia	5 33 6 18
Sămbătă	8 (?) Naşc. Précuratei	20 Eustachius	5 35 6 19

Din cauza morţii marelui nostru poet Vasile Alecsandri, consacrand cea mai mare parte din colonele foii noastre doliului general, corespondenţele noastre: dela adunarea din Orşova a Societăţii pentru fond de teatru român, despre producţiunea musicală a plugarilor români din Kétegháza, despre locul de cură climatică Vatra-Dornei, precum şi celelalte rubrice a trebuit să le amânăm pe nr. viitor.